

Парфенчук К. В.

Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник – Гелетка М. Л., канд. філол. наук.,

доцент кафедри прикладної лінгвістики

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ (АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД)

Завдання перекладу власних назв у сучасному світі є неабияким викликом для лінгвістів з різним досвідом. Цей процес вимагає від нас не лише вміння визначити оптимальний метод перекладу, але й забезпечити себе від того, щоб

нова інтерпретація не порушувала первинний характер власної назви. Перш ніж починати процес перекладу, надзвичайно важливо переконатися, чи існує відповідний еквівалент у мові цільової аудиторії. У таких випадках вкрай корисними є словники власних назв, які стають невід'ємним інструментом для лінгвістів у процесі вибору оптимальних перекладацьких рішень.

Особливою складністю стають ситуації, коли власна назва не є загальновідомою, і тут вже важливо володіти різноманітними методами самостійного перекладу. Обов'язково слід враховувати культурні особливості, які впливають на сприйняття та тлумачення власної назви у новому лінгвістичному та культурному контексті.

Виділяють чотири основні способи перекладу власних імен: транслітерація, транскрипція, калька (калькування), транспозиція.

1. Транслітерація. Транслітерація передбачає перенесення тексту з одного алфавіту чи системи письма в інший, зберігаючи графічний вигляд без врахування фонетики. Тобто, при транслітерації зберігаються літери чи символи, але не обов'язково звучання чи вимова слів (*Закарпаття — Zakarpattia, Запоріжжя — Zaporizhia, Hudson – Гудзон, Walter – Вальтер*).

2. Транскрипція. Транскрипція передбачає переклад власних назв за допомогою фонетичного відтворення звуків, які відповідають вимові в оригінальній мові. Такий підхід є необхідним, оскільки між різними мовами можуть існувати відмінності у фонетичних системах, і важливо забезпечити найбільш точне можливе відтворення звучання слів чи імен при перекладі. Транскрипція в даному випадку допомагає зберегти оригінальний фонетичний характер власних назв при адаптації до нової мови.

Зазвичай транскрипцією перекладають: імена (*Катерина – Kateryna*), прізвища (*Шевченко – Shevchenko*), небесні тіла (*Марс – Mars*), морські судна (*«Гетьман Сагайдачний» – „Hetman Sahaidachnyi”*), географічні об'єкти (*Київ – Kyiv*), назви компаній та брендів (*Укрпошта – Ukrposhta*), назви літературних творів (*«Тарас Бульба» – «Taras Bulba»*) і т. д.

3. Калькування. Калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідниками у мові перекладу. (*The Dead Sea – Мертве море, Eiffel Tower – Ейфелева вежа, The Bay of Fundy – Затока Фанді, Richard the Lionheart – Річард Левине Серце, Elizabeth the First – Єлизавета Перша, “To Kill a Mockingbird” – «Вбити пересмішника», “The Old Man and the Sea” – «Старий і море» і т. д.*)

4. Транспозиція. Транспозиція полягає в тому, що власні назви в різних мовах, які розрізняються за формою, але мають загальне лінгвістичне походження, використовуються для передачі один одного. (*Wolfgang Amadeus*

Mozart – Вольфганг Амадей Моцарт, Marie Curie – Марія Кюрі, Zeus – Зевс, Aphrodite – Афродіта, Mercedes – Мерседес, Thames River – Ріка Темза і т. д.)

Отже, правильний вибір стратегії перекладу власних назв є важливим етапом перекладацького процесу, що вимагає комплексного підходу та уважного врахування різноманітних факторів, а саме: культурних, історичних та лінгвістичних особливостей обох мов. Тільки враховуючи всі аспекти, перекладач може досягти максимально точного відтворення власних назв у цільовій мові, забезпечуючи сприйняття та розуміння аудиторією, яка вже впізнає ці назви у своєму власному культурному контексті.